

Dev/Test/Staging/Prod Ortam & Bakım Akışı Planlama Şablonu — Yazılım / Ortam Yönetimi (v1.0)

Asset Amaç: Bu şablon; Dev, Test, Staging ve Prod ortamlarının rollerini netleştirir, hangi işlemin hangi ortamda yapılacağını kurallara bağlar ve canlıya çıkış öncesi kilit niteliğinde bir "Staging Gate + Post-Release Kontrol" mekanizması sunar. Hedef, canlı ortamda (*prod*) karşılaşılan sürpriz hataları ve "testte çalışıyordu" söylemlerini tamamen ortadan kaldırmaktır. Otel (rezervasyon, PMS/OTA) ve B2B (API, portal) altyapı senaryolarına özel olarak uyarlanabilir.

Kim Kullanır?: Technical Lead, PM, DevOps / Ops Sorumlusu ve Ajans / BT Yöneticisi.

Nasıl Kullanılır?

- Ortam Roller & Yetki Matrisini Kilitleyin:** Dev, Test, Staging ve Prod ortamlarının erişim haklarını, veritabanı kurallarını ve izin verilen aksiyonları tanımlayın.
- Change Flow & Gating Kurallarını İşletin:** Değişiklikleri **Dev → Test → Staging → Prod** hattı üzerinden geçirin; Staging kapısındaki (*Staging Gate*) onay kriterleri tamamlanmadan prod'a kod aktarmayın.
- Parite Kontrolü & Post-Release İzleme Yapın:** Konfigürasyon kaymalarını (*config drift*) engellemek için parite kontrollerini yapın ve canlıya geçiş sonrası 30–60 dakikalık izleme penceresini çalıştırın.

CHECKLIST & SPRINT PLAN — Çoklu Ortam & Release Gate Control Set

A) Ölçüm & Önceliklendirme Checklist'i

- [] Ortam Envanteri Çıkarıldı:** Dev, Test, Staging, Prod (ve varsa PreProd) ortamlarının IP, URL ve altyapı haritası dökümantasyonu tamamlandı.
- [] Yetki Matrisi Yazıldı:** Hangi roldeki geliştirici veya yöneticinin hangi ortamda kod derleme, veritabanı müdahalesi veya deploy yetkisi olduğu kilitlendi.
- [] Change Türleri Eşleştirildi:** Hotfix, Minor ve Major değişikliklerin hangi ortamlardan geçerek prod'a ulaşacağı belirlendi.
- [] Staging Gate Kuralları Tanımlandı:** Staging ortamında Smoke test, Kritik Akış Testleri (Rezervasyon/Ödeme/API) ve Sanitize edilmiş Prod Veri testi zorunlu kılındı.
- [] Konfigürasyon Parite Kontrol Listesi Yazıldı:** Ortamlar arası ortam değişkenleri (*.env*), cache/CDN kuralları ve dış servis mock/live ayarları eşitlendi.
- [] Post-Release Kontrol Penceresi (30–60 Dk) Tanımlandı:** Canlıya geçiş sonrası log izleme, analitik/tag kontrolü ve sentetik test süreçleri planlandı.

B) Ortam Roller & Yetki Matrisi Tablosu

Ortam	Temel Amacı	Veri Tipi	Kod Müdahale Yetkisi	Deploy Şartı / Gate

DEV	Bireysel özellik geliştirme ve lokal birleştirme.	Mock / Sentetik Veri	Geliştirici (Dev)	PR (Pull Request) Onayı
TEST	Modül ve entegrasyon testlerinin yürütülmesi.	Test Veri Seti	QA / Tester	Otomatik CI Build
STAGING	Prod'un birebir kopyasında son kullanıcı ve performans testi.	Anonimleşmiş Prod Kopyası	DevOps / Tech Lead	Staging Gate & Regression Pass
PROD	Canlı hizmet, gerçek kullanıcı ve gelir akışı.	Gerçek Canlı Veri	Kilitli (Yalnızca CI/CD Runner)	CAB Onayı + Release Window

C) Problem → Kök Neden → Çözüm Tablosu

Problem	Kök Neden	Çözüm (Süreç)	Öncelik	Sahip
"Staging'de Çalışıyordu"	Ortamlar arası konfigürasyon kayması (<i>Config drift</i>).	Config Diff + Parity Checklist: <code>.env</code> ve sunucu ayarlarını otomatik karşılaştıran script çalıştırmak.	Yüksek	DevOps
Prod'da Direkt Deneme	Süreç ve yetki sınırlarının bulunmaması.	Change Flow + Gate: Canlıya geçişi yalnızca staging onaylı otomatize hatta bağlamak; manuel müdahaleyi kapatmak.	Kritik	PM / Tech Lead

SEO Sürprizi	Staging'de indeksleme ve teknik SEO testlerinin yapılmaması.	Staging SEO Checklist: noindex etiketlerini, canonical adresleri ve CWV metriklerini staging'de otomatik test etmek.	Orta	SEO / Dev
--------------	--	--	------	-----------

D) 14 Günlük Sprint Planı (Ortam & Bakım Akışı Tasarımı)

[Gün 1–4: Envanter, Yetkiler & Gate Rules] —► [Gün 5–8: Testler & Parity Standardı] —► [Gün 9–12: SEO, CWV & Secrets] —► [Gün 13–14: Post-Release & Pilot]

- **Gün 1–2:** Ortam envanterinin çıkarılması, IP/Domain haritasının dökümantasyonu ve yetki matrisinin tanımlanması.
- **Gün 3–4:** Değişiklik akışı (*Change Flow*) ve Staging Gate onay kurallarının yazılı prosedür haline getirilmesi.
- **Gün 5–6:** Kritik iş akışlarına özel (**Otel:** Rezervasyon/PMS | **B2B:** Ödeme/Lead) uçtan uca test senaryolarının kurgulanması.
- **Gün 7–8:** Staging parite kontrolleri (.env, Cache/CDN politikaları, 3. parti API mock durumları) otomasyonunun kurulması.
- **Gün 9–10:** Staging SEO ve Performans kontrollerinin (*Core Web Vitals, Canonical, Robots*) CI/CD hattına entegrasyonu.
- **Gün 11–12:** Güvenlik testleri, SSL/TLS sertifika kontrolü ve ortam bazlı *Secrets* yönetimi standardının kilitlenmesi.
- **Gün 13:** Post-Release izleme checklist'i ve canlı geçiş performans KPI dashboard'unun hazırlanması.
- **Gün 14:** Örnek bir minor release ile sistemin pilot uygulamaya alınması ve retrospektif değerlendirmesi.

E) Öncesi / Sonrası KPI Tablosu

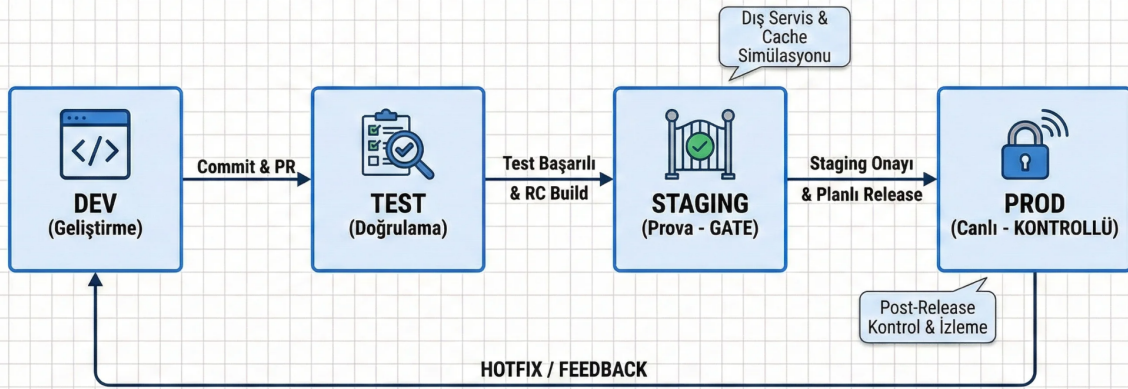
KPI Metriği	Önce (Plansız Ortam Geçişi)	Sonra (Ortam Gate Kurgusu Aktif)	Not / Etki Alanı
Prod Incident Sayısı	Yüksek (Aylık 8–12 beklenmeyen arıza)	Minimum (Aylık ≤ 1)	Trend analizi ve stabilitenin göstergesi.

Rollback Sayısı	Sık (Her 3 yayından 1'i geri alınıyordu)	Sıfıra Yakın	Staging Gate engelleyici etkisi.
Test Kaçakları (Test Leaks)	Yüksek (%25 hata prod'da fark ediliyordu)	<%2'nin Altında	QA ölçümü ve otomasyon başarısı.
Mean Time to Recovery (MTTR)	2 – 6 Saat	< 15 Dakika	On-Call ve Post-Release izleme verisi.

Deliverables (Teslim Edilecek Çıktılar)

- Ortam Roller & Yetki Matrisi Şartnamesi (v1.0)
- Ortam Bazlı Yapılacaklar & Yasaklar Tablosu
- Change Flow & Staging Gate Prosedür Dokümanı
- Environment Parity & Drift Control Checklist'i
- Post-Release 60 Dakikalık Kontrol Listesi & Dashboard Şablonu

Change Flow: Dev → Test → Staging → Prod Akışı

[Diagram / Flow]

Yazılım geliştirme ve canlıya geçiş sürecindeki ortamlar arası kod akışını ve onay kapılarını gösteren 16:9 formatında yüksek çözünürlüklü Çoklu Ortam Yönetimi & Gate Mimarisi Diyagramı. Koyu şık teknolojik zemin üzerinde; sırasıyla "DEV (Kodlama)", "TEST (Entegrasyon)", "STAGING (Kopyalama &

Parite Kontrolü)" ve "PROD (Canlı)" blokları yer alıyor. Staging ile Prod arasında yer alan kırmızı kilitli "Staging Gate" kapısı; Smoke Test, SEO/CWV doğrulaması ve Config Parity onayları tamamlandığında yeşil renge dönerek otomatize canlıya geçişi temsil eden profesyonel bir akış şeması olarak sergileniyor.

[Checklist Card]

1200x1200px (1:1) kare formatında, Dev/Test/Staging/Prod ortam kurallarını ve canlıya geçiş güvenlik kriterlerini özetleyen Çoklu Ortam Bakım Checklist Kartı. Koyu karbon gri zemin üzerine yerleştirilmiş; ortam sunucuları ikonu, kilitli onay kapısı mühürü, config-drift karşılaştırma simgesi ve yeşil onay roketleri. Kartın üzerinde; "Defined Environment Roles & RBAC Matrix", "Strict Staging Gate: Smoke Tests & Sanitize Prod Data", "Config Parity & Drift Prevention Protocols", ve "60-Min Post-Release Monitoring Window" teslimat başlıkları scannable ve kurumsal bir checklist-card formatında sergileniyor.